

Prav razmerje šola-resnica je razmerje, v katerem se riše ločnica med ideološkimi zahtevami na račun šolstva in učiteljstva ter možnimi ideološko manj obremenjenimi znanstvenimi utemeljitvami šolskega procesa. Tudi v zahodnih demokracijah še vedno prevladujejo ideološke imperativne zahteve, ki se sicer pojavljajo v obliki pluralizma idej, politik, kultur, razredov in slojev, nalagajo učitelju podobno nalogo, kot jo ima komedijant v Diderotovi analizi paradoksa igralca: čim bolj igralec laže, bolj kot mu uspeva prepričati občinstvo, da je nekaj drugega, kot on sam je, bolj mu je mogoče verjeti in bolj je mogoče njegovo laž zamenjati za resnico. »Avtentični« učitelj tako mora hkrati s tem, da je spolno bitje, državlján, ateist ali vernik, morda še filatelist ali vrtičkar, biti z vsemi svojimi atributi učitelj, »človek« in ne institucija, skratka mora biti tisto, kar je nemogoče biti, kar je mogoče misliti samo kot presežni »nekaj več«. Mora torej vzgajati »človeka« za vse situacije in morale, mora posredovati resnico, ki je v vseh znatnostih dostopna kot relativna interpretacija, pri tem pa je jasno, da mora biti »resnica« na različnih stopnjah prilagojena »razvojni stopnji« učenca, torej podana kot interpretacija interpretacije, če ne govorimo še o zahtevah po »prijaznosti« šole, celo po »ljubezni« do učencev itn. Če k vsemu temu prištejemo še zahtevo po »celostnosti«, ki jo izrekajo mnoge ideologije, skozi katere se kaže nezainteresiranost za probleme vsakdanjega povprečnega učitelja (ta je kar počez »slab«), potem nam je lahko jasno, da se učitelju zaradi pluralizma zahtev na njegov rovaš, lahko samo še zmeša, če se ne opre na pozitivno znanje, ki ga je pridobil v svojem lastnem izobraževanju in na nazore, do katerih ima državljánsko pravico. To pa pomeni, da se opredeli v institucionalnem okviru šole in nujno sproži vsesplošno nezadovoljstvo »družbenih« dejavnikov ter tako, namesto da bi bil agens zaželené harmonije, postane udeleženec neizbežnih konfliktov.

Žal interdisciplinarni sklop znanosti, ki z različnih zornih kotov obravnavajo šolo, ne more povsem parirati pluralizmu ideologij, ki se zgrinjajo na šolstvo in na učiteljstvo. Za to je več razlogov:

a) Ni znanosti, ki bi bila zmožna jamčiti »resnico«, kajti vsaka se nujno omejuje na izsek, ki je v njenem okviru preverljiv, logično ali empirično dokazljiv, merljiv.

b) Nobena znanost ne more zaobseči vzgoje v njeni »totalnosti«.

c) Vrsta znanosti se svojim metodološkim aparatom ne more upreti skušnjavi naslonitve na ideološke pojme (npr. »osebnost« v psihologiji ali poantirana »socializacija« v sociologiji itn.).